

Vtorek, četrtek in soboto izhaja in velja v Mariboru brez pošiljanja na dom

za vsa leta 8 g. — k.
" pol leta 4 " — " "
" četrť " 2 " 20 "

Po pošti:
za vsa leta 10 g. — k.
" pol leta 5 " — " "
" četrť " 2 " 60 "

Vredništvo in opravišтво je na stolnem trgu (Domplatz) hiš. št. 179.

SLOVENSKI NAROD.

Oznanila:

Za navadno trisporno vrsto se plačuje:
6 kr. če se tiska 1krat
5 " " " " 2krat.
4 " " " " 3krat.
veče pismenke se plačujejo po prostoru.

Za vsak tisek je plačati kolek (štempelj) za 80 kr.

Rokopisi se ne vračajo, dopisi naj se blagovoljno frankujejo

Prihodnji hrvaški sabor.

V dosedanjih 40. volitvah priborila si je opozicija — narodnjaška skupaj s Starčevićjansko — 34 sabsorskih sedežev. Ta broj predstavlja absolutno večino med 67 izvoliti se imajočimi poslanci. Opozicija sme tedaj že reči: hop! kajti ona je že preko grabe. Nu ne samo opozicija s ploh, ampak špeciálno narodnjaška opozicija bo v prihodnjem hrvaškem saboru v velikej večini dejansko na zakonita tla parlamentarne borbe stopila. Vladini kandidati namreč — o Starčevićjancih še ene besedice ne rečemo — nimajo skoro nobenega izgleda v tistih volilnih okrajih zmagati, v kterih se bodo volitve te dni končavale. Če bo res, kakor se kaže in prorokuje, narodnjaška stranka v saboru večino četrteh petin imela, se jej tudi virilcev ni treba bati. Izkušnja vseh prejšnjih saborov je pokazala, da izmed 55 virilcev jih je komaj po 15, k večem po 20 redno v sabsorske seje prihajalo. Virilci nimajo dijét, plemstvo je zadnjih dvajset let osiromašilo, življenje v Zagrebu ni preveč cenó, in to je, zakaj naši grofi in baroni raje po svojih gradičih žive, nego da bi prišli sabsorske klopi drgati, in po nepotrebnem denar trošiti. Kdor njih pa kaj odvišega ima, ta gre zopet raje v kakšno kopelj ali drugo zabavlišče, kjer more kvartati, saj ga sabsorski govori in borbe ne zanimajo, pa jih tudi ne razume. Pa vzemimo, da pride na prihodnji hrvaški sabor 20 virilcev, — kar gotovo ne bo, — in da je med temi, če ne več, vsaj 5 narodnjakov, bo narodnjaška stranka vendar še zmerom v veliki večini. Nastop narodne stranke, ki je zadnja tri leta za celo iz političnega borišča iztisnjena in v negacijo vsega faktično obstoječega političnega reda prisiljena bila, v dejansko parlamentarno življenje, daje našej dosedanjej političnej situaciji celo drugo lice, drugo fizijonomijo, nego jo je do sedaj imela. Narod je v volitvah odgovoril na javno vprašanje: da-li je zadovoljen z dosedanjo politiko? — Ne izvolivši tiste ljudi, ki so dosedanjo politiko stvorili, in še manje tiste, ki so mu po teh ljudeh priporočeni bili, obsodil je narod dosedanjo politiko in nje stvoritelje. Hrvaški narod občutil je pest, s katero ga je prekodravska „braća“ zadnja tri leta v lice bila. Ti vdarci s pestjo v lice so bili: rop Reke, rop domačih financij, lupež Rauch kot ban, in honved Mihalevič kot Zagrebški prabiskup! Ti, in še več drugih vdarcev, bili so očito na to namerjeni, ne samo da se hrvaški narod bije, ampak da se vbije. Sabsorske volitve so pokazale, da je hrvaški narod te vdarce s pestjo v lice občutil, da jih je živo občutil. —

Prvo in glavno opravilo prihodnjega hrvaškega sabora bo tedaj to, da dosedanjo politično razmere poruši, in mesto njih nove stvori. Politična situacija na Hrvaškem bila je do sedaj načrtana v tistem razmerju, v kterem je dežela stala nasproti Ogerskej. To razmerje se je fiksiralo v tako zvanej pred tremi leti (na obrok desetih let) sklopljeni zloglasni „nagodbi.“ Ta nagodba mora se: ali nevaljanj proglašiti, ali pa vsaj na drobno pregledati in temeljito premeniti. To zahteva narod, in to bodo njegovi zastopniki zahtevali, kajti to je glavna točka njihovega mandata. Sabsorska akcija se bo tedaj sukala „praeferenter“ okoli „nagodbe.“ Ali je drugemu paktatorju, namreč Magjarom, po volji, da se ta bilateralen, državopraven in mednarodni ugovor reviduje, ali ne, — to hrvaški sabor v njegovej akciji ne bo motilo. Jegov mandat glasi na revizijo, in to

mora zahtevati ter jo tudi bo zahteval. Sicer, kakor se čuje, Magjari sami in thesi niso proti reviziji nagodbe, saj vidijo da je več kot ene dlake v njej. Vprašanje je le: v koliko oni, v koliko pa Hrvati nagodbo revidirano imeti želijo. Med tema dvema „v koliko“ more se ve da velika razlika biti! —

Zanimivo je vprašanje: kako se bodo poedine stranke prihodnjega hrvaškega sabora nasproti „nagodbi“ postavile? — Republikansko-socijalistične Starčevićjance, te hrvaške „komuniste“, ki bi radi veliko hrvaško republiko segajočo od Tirolov do Urala in morebiti še dalje, stvorili, te pustimo na stran, njih glas v saboru, bo v resnici glas v puščavi vpijočega. Isto tako pustimo vladine mamelnke na stran. Oni bodo v prihodnjem saboru to, kar je bil „marais“ v francoskem konventu: smetišče! — Mi se bodemo samo na narodnjaško stranko in nje nijanse ozirali, kajti odločili bodo nazadnje le narodnjaki. Glede vprašanje „nagodbe“ stoje narodnjaki na prcej dolgej lestvi. Konservativci med njimi, na čeli Krestič, pravijo da se ima pred vsim nagodba, takšna kakršna je pripoznati ter kot izhodišče vse daljnje akcije vzeti, in še-le na tem „pravnem“ temelji stojé, njena revizija v roke vzeti. Ta misel je tudi sedanjí hrvaški vladi dopadla, tako da je že s Krestičem dogovarati začela, naj on kot njen kandidat pred volilce stopi. — Sredi na narodnjaške stranke pod vodstvom Mrazoviča zahteva popolno pariteto z Magjari, tedaj foedus inter duos pares. Nagodba z Magjari imela bi se samo za tiste skupne zadeve sklopiti, glede kterih so Magjari z Avstrijo svoj „ausgleich“ dogovorili. — Naj skrajnejí narodnjaški levičnjaki Rački-Makanec pa nečejo o Magjarih celo nič slišati, oni težé po federaciji narodov habsburške monarhije, ter iz tega gledišča zametujejo vsako posebno nagodbo z Magjari, postavlja je na njeno mesto nagodbo narodov habsburške monarhije. Oni zastopajo ideje jugoslovanstva izražene v Ljubljanskem programu. Resumirajmo še enkrat vse to: Mameluki branijo obstoječo nagodbo in vtolovljenje v magjarorsag. Ene sama narodnjaška stranka dela na kolikor mogoče povolneje pariteto z Magjari. Levičnjaki narodnjaški pa federativno habsburško monarhijo z jugoslovanško skupino v njej. Starčevićjanci nečejo niti z Magjari, niti z Avstrijci nikakvega posla imeti, oni so sami „pure et simple“ Hrvatje.

Ktera teh strank bo odločivna? — Brž ko ne Mrazovičeva sredina, ki bo pa i od konservativnega, i od levičnjaškega krila sem ter tje kakšno točko v svoja določila vzeti morala. V vseh zdravih parlamentih odločujejo sredine, kjer pa krila odločujejo, kakor v dencénjem dunajskem rajhsratu, je to gotovo znamenje, da javno življenje boluje.

Pariteta med Ogersko in trojedno kraljevino se bo posebno v tem doseči skušala, da bo prvič: Hrvaška v prihodnje sama razpolagala s svojo denarno silo, — da bo drugič: hrvaški ban samostalen, ne pa kakor je sedaj odvisen uradnik ogerskega ministerskega predsednika, — in tretjič: da se trojedna kraljevina teritorialno vcelotvori.

Do sedaj so Hrvati, glasom pozitivnih določil nagodbe, dobivali od ogerskega financijalnega ministra za ponemiranje avtonomnih upravnih troškov letno pausalno svoto 2,200.000 goldinarjev; kar je dežela čez to svoto štibre vrgla, in to je letnih 6,000.000 gold. je v magjarski žep padlo. Proti jasnim ustanovam na-

godbe povekšali so Magjari tečajem onih treh let kr. štibro na Hrvaškem, kar bi naravno tudi razmerno povekšanje gore navedene pausalne svote zahtevalo bilo, to se pa ni zgodilo! Prihodnji sabor bo glede financijalne točke, nagodbe zahteval, da se tudi financije v avtonomne poslove uvrstijo, ter da se deželi sami odmerivaje in pobiranje kr. davkov izroči. Za vkupne troškove: vojsko, trgovino, ceste in kar jih je še več, bodete potem Hrvaška in Slavonija stanoviti del v vkupno Ogersko-Hrvaško blagajno pridonášali. To bi bilo ravno nasprotje sedanje ustanove, v sled ktere Magjari štibre odmerivajo in pobirajo, Hrvatom pa neki „bettel“ tje vržejo, da si morejo za-nj vsaj gače in en par opanjkov kupiti, toliko ka vsaj goli niso. — Ali bodo Magjari v ta financijalen arrangement privolili? — Mi jih sicer ne bodemo prašali, ali hoté ali neté; ali mislimo si: zakaj ne bi hteli? Saj se s tem samo forma spremeni, bitnost pa nikakor ne. Če bo kakšno pipanje, bo pipanje zavolj veličine tiste svote, ki jo bodo Hrvatje v prihodnje v vkupno blagajno vsako leto polagati imeli. Financijalno vprašanje se bo tem laglje rešilo, ker Magjari itak pravijo, da imajo pri sedanjem financijalnem vredenji le zgubo! — Težeše bo vprašanje zavolj neodvisnega bana. To vprašanje je skoz in skoz političnega značaja. Neodvisen, samo kralju in saboru odgovoren ban, to je prerablo vesilo za Magjare, to je nit, ki se v navadnih časih zgolj zavolj forme ne pretrga, v časih političnih potresov pa sama po sebi preperi. Magjarom ta politična stvaritev ne bo po godu, oni hoté imeti kot mednarodno vez verigo, ki bo tudi v najburnejih časih Hrvate na Magjarorsag vezala. — Kako se bo vprašanje banstva rešilo, o tem je težko že zdaj kaj reči, ta zadeva je tudi še premalo zrela za izrečbo končne razsodbe. — Ravno tako težka bo rešitev teritorialnega vprašanja. Ne vojniška krajina in ne Dalmacija, ampak Reka bo tiata jabelka, zavolj ktere se vtegnete nasprotni stranki grdo razšetiniti. Magjari so na Reki toliko ljulke med hrvaško pšenico nasejali, da bo treba ostro nabrušene srpače za njeno izruvanje.

Če pa Magjari, kar se ne more misliti, ne bodo hteli paktirati, jim drugo ne preostaje, nego sabor razpustiti, ter narod pōtem novih volitev še enkrat prašati, kako misli. Dosedanje volitve so pokazale, da je prosti narod na Hrvaškem in Slavonskem v političnem mišljenji naprednejí od inteligencije. Ta v svojej večini še ni tako daleč, da bi unijo z Ogersko krono zanepravala, prosti narod pa o uniji z Magjari kar besedice slišati neče. Politična zavednost prostega naroda na Hrvaškem, dasiravno je glede izobraženosti daleč za Čehi in Slovenci, pokazala se je pri volitvah zares v sijajnem svitu. Vsepeh novih volitev bo gotovo za magjarske nakane še nepovolnejí, nego je sedanjí. Magjari bi tedaj po razpustu sedanjega sabora in po razpisani novih volitev še več šans zgubili, nego so jih vsled dosedanjih volitev zgubili. Čuje se celo ta absurditeta, da so narodnjaki zavolj svoje večine v prihodnjem saboru v zadrego prišli, ter da bi kot jaka manjšina brezobzirneje postopati in več doseči mogli, kakor tako z večino. Kakor smo že rekli, je to absurd. Kdor je v zadregi, to so Magjari. Hrvatje polastili so si situacijo, in v tem vendar ne more nobene neprilike, nobene zadrege biti. Oni morejo svojo situacijo v onej meri vpotrebiti, v kterej jih je volja, več ali manj, kakor je ravno prikladneje za nje, in v kolikor to splošna politična konstelacija pripuša.

Za Slovence je hrvaški sabor z narodno večino moraličen stožer, na ktere ga se v svojih revah in nalogah, v svojih bojih in silah vpreti morejo, saj drugega enakoga stožera nimajo. Veselilo nas je tukaj na Hrvaškem, ko smo slišali s kolikim navdušenjem je slovenski narod vesti o naših volilnih zmagah sprejel. Hvala Ti slovenski narode za Tvoje srčne simpatije! Tudi nemški dunajski listi veselili so se naših zmag, pa mi na Hrvaškem jim za te simpatije malo hvale vemo. Avstrija in Dunajske spletkarije so nam še prepršo v spominu. Dunajska sirena nas gluhe najde. Če bi že morali med dvema zlegoma izbirati, volili bi vendar še preje magjarskega vruga, nego nemškega besa. —

Iz državnega zbora.

Govor državnega poslanca dr. Koste v državnem zboru 25. maja t. l.

(Dalje.)

Vrh tega je pa tudi stavek o javnosti odsekovih obravnav prazna fraza; ker znano je menda odborovim udom, da najvažnija odborova seja, seja namreč, v kateri se je predložil, vzela v posvetovanje in sklenil adresin predlog, v zbornici ni bila naznanjena, ampak se je, ker je bila nedelja, ko ne zborujemo, s posebnim vabilom napovedala odborovim udom. (Klici: Prav dobro! na desni). Tedaj tudi to ni nego prazna fraza in jaz sem popolnem opravičen izreči, da razlogov ne najdem v sporočilu, ki bi podpirali adresno, tedaj tudi predlog adresin ni temeljit.

Ne morem se spuščati v to, da bi se mi zdelo vse, kar časniki resničnega in neresničnega donašajo kot vzrok, da se adresa sklene. Ne zadostuje mi, da sem bral v nekem časniku — ne vem je li res — da se je pozvalo ministerstvo na izpit, da je odbor po tem izpitu in jako poblevnih odgovorih bil ves raz sebe (veselost na desni), da je moral to še le prespati (pomnožena veselost) da si je priredil merilo, po katerem bo meril državniško sposobnost naših ministrov itd., vse to se mi ne zdi vzrok, da bi rekel, ker sem to bral v časniku, zbog tega je adrese predlog podprt. (Dobro! na desni.) Velevažen predlog, predlog, ki zahteva od visoke zbornice naj rabi svojo najvažnijo pravico, stopi pred prestol in tako naravnost seže v bistveno pravico krone, po kateri si voli svoje svetnike po lastnem preudarku, po lastnem spoznanju, najprostejšo voljo, ta ni razlogi podprt. (Priznanje na desni.) Reklo se je, adresa vrši v tem, ministerstvu dokazati ali pred prestolom izreči: „Dvomi se, ne o poštenosti nego o spo-

sobnosti ministerstva.“ Če je to zadržaj adrese, se čudim, ka se v adresi ne reče: „Veličastvo, voli x-a ali y-a, naroči jima sestaviti novo ministerstvo. (Ugovor in klici: Oho! na levi.)

Naravnost se to ne izreka, pa neposredno se izpeljava, da govorim po Göthe-ju: neposrednje „ist das des Pudels Kern.“ Da se tako važen predlog stavi v zbornici, temu treba po mojem preverjenju ne le obširnega jako tehtno preudarjenega vtemeljenja, ampak tudi prezirati bi se ne smelo, da nismo baš v Angliji, in da je to, kar piše slavni profesor Rudolf Gneist in kar se nam je bralo, ne o Avstriji nego izvrstno pisano o Angliji; — da smo v situaciji, v kakoršni naj visoka zbornica dobro premisli, se li poskusi tak korak z ozirom na razmere, v katerih je ta zbornica.

Nedvomno je popolnem in še v Avstriji po najnovejši decemberski ustavi še ustavno, ka imamo razvete zbornice in gosposke zbornice še enega faktorja ki daje postavbe: to so deželni zbori; baš ti so posebnost Avstrije, po kateri se tolikanj razlikuje od posebnosti in razmer v Angliji. Ako hoče tedaj visoka zbornica o splošnem položaji, splošni politični situaciji izreči se, naj vsaj ne prezira da se ne spušča v protislovje s znanimi razjasnili, željami in adresami posameznih kraljestev in dežel. (Dobro! na desni.) Gospoda, vsaj ne mislite, da bi glas postavnih zastopnikov posameznih kraljestev in dežel, ki se je po raznih adresah, resolucijah razprostrl do prestola, ne našel tudi odmeva.

O tem menda vsaj ne dvomite, ka je to, kar izrekate v adresi, popolnem nasprotno s tem, kar so najglavnejša kraljestva in dežele in večina večina postavnih zastopnikov kraljestev in dežel položili pred prestol. (Oho! na levi, da! da! na desni.)

Pa tudi posebne razmere te zbornice, ne gledé na njeno stališče proti deželni zborom kot postavodajalnim faktorjem v nekterih stvareh, bi jo morale nekoliko zadržavati, ker je to obče znan prigodek, da je mogočno kraljestvo naše Avstrije v tej zbornici le deloma zastopano, le vsled posilne volilne postave in da od 203 poslancev, ki naj bi sedeli na teh klopih, jih mnogo manjka.

Če tedaj adreso mala večina sprejme, potem njemu, ki naj jo prevdarja, ne bo mogoče prezirati glasove, katerih ni, kajti mogoče, da bi bila prava večina vsa druga nego ta, ki je nazoča sedaj. (Ugovor na levi, klici: da! da! na desni.)

Če adreso dalje pretresujem prav za prav vidim da je skrpana iz fraz, ktere že do malega vsi znamo na pamet (smeh na levi) in zdi se mi, kakor bi bili ujeni pisatelji preverjeni, da se njih nazori, njih sistema

bližajo koncu, da se tedaj kakor za slamico poprimljejo za adreso, da bi, če bi bilo mogoče, rešili obsojeno sistemo. (Dobro! dobro! na desni.) (Konec prih.)

Dopisi.

Iz Trata 29. majnika. [Izv. dop.] Žalostna novica, ktero ste v soboto objavili, je tudi nas Primorce osupnila; poslovil se je od nas prvi žurnalist, neustrašen boritelj ter preselil se v večnost. To zgubo mi Primorci jako globoko čutimo zlasti če primerjamo rajnega s svojimi poslanci iz okolice, na ktere smo se tolikanj zanašali, da bodo v mestnem zboru zastopali naše interese. Le pošteni g. Nabergoj ima še pogum tirjati naše pravice in se potezati za nas. 12. maja je zahteval, naj se v šoli v Škorkolji, ktero so Lahoni v ravno tej seji prekrstili v „scuola di Belvedere“, tudi slovenski podučuje, kar mu sicer niso odrekli, ampak vzeli v predvarek in izročili šolskemu odseku. Bo li kaj iz tega ali ne je še vprašanje, ker tudi „Cittadino“ je sprva pisal zato, pozneje je imel pa že strah, češ, da če se slovenščina vpelje kot obligaten jezik, bi se slovenizovali laški otroci. — O drugih poslancih pa moram izraziti občo nevoljo, ker se za nas čisto nič ne brigajo. Da pa ne pišem brez vzroka naj se blagovoljno povzame iz naslednjega dogodjaja: Eden izmed naših poslancev je namreč tako pazljiv, da v zboru niti ne ve, o čem se glasuje. Ko je bila na dnevnem redu razprava o tržaškem semenišči, je glasoval proti semenišču, da mu magistrat ne da več kot še tekoče leto podpore, ko ga pa neki gospod na ulici praša, kaj se je zaključilo o semenišči, je trdil ravno nasprotno. Drugi naših poslancev se boji da bi se komu ne zameril in da bi potem imel manj posla v pisarnici, tretji je živ lahon i. t. d. Poročal Vam bom v kratkem več o njih.

Iz Materije, konec maja. [Izv. dop.] Odkar nimamo več žandarjev, so pri nas žalibože tatvina in ropanje na dnevnem redu. 24. maja so ne daleč od Kozine mesarja Petra Siskoviča, ki je peljal na svojem vozičku nekoliko telet v Trst zjutraj na cesarski cesti do zdaj neznani hudodejnik s zanjko iz močne žice (drat) čez glavo zadržguli — potegnili iz voza ter oropali. Blago in konja so našli eno uro daleč z mesta na cesti, ker je baje dan hudodejnik prepodil. Rajni je zapustil staro mater in dvoje otrok. Da se godé pri nas take reči ni čuda, kajti med Trstom in Reko — znano nevarnim krajem — je le ona žandarska straža, pa še tista nima časa stražiti, ker je po ukazu

Listek.

Anton Tomšič.

Torej Ti, baš Ti Tone moj, moraš biti prvi izmed malega broja onih prijateljev, ki nas je zvezalo eno navdušenje prve mladosti, Ti moraš biti prvi, za ktere ga mi je vršiti najbitnejši nálog prijateljstva in dana dolžnost domoljubna, pisati nagrobnico, priporočati rodu slovenskemu — ne Tebe, ker ni Te več! nego — samo spomin Tvojega bivanja!

Prezgodaj je pripal mi ta nálog! da si izvršil, da si vse storil, kar je opredeljeno moževemu življenju, ki ima Tvoje darove, Tvoj duh. Mnogo še je pričakovala domovina od Tebe, mnogo mi prijatelji.

Žalujem po Tebi zaradi domovine, ki je izgubila tacega delavca iz svojega vinograda, zaradi prijateljev, zaradi sebe! Izgubili smo vsi. A Ti, Ti si dobil! Mir, ki si ga iskal a ne našel, imaš ga zdaj! Ne vzeti iz one nečuteče mase, ki čustva ohrani kolikor ga hoja za hlebom ni vzela, — vedel si in bridko čutil, kaj je Preširnov kragulj, ki kljuje srce od zore do zore od mraka do dne. Črv, ki te je jel do smrti, mrtev je zdaj in srce, ktero svetu odkrival nisi, pokojno je. Bodi Ti zemljica lahka.

Anton Tomšič je bil rojen 26. majnika l. 1842 v Dedendolu, mali vasici poleg Višnje gore na Dolenjem Kranjskem. Njegov oče je prost kmet, kateri si je z

lastno pridnostjo nekoliko premoženja pridobil, da je mogel rajnega šolati. Po prvih ukih, ktere je menda imel v farni višenjski šoli, dal ga je oče v Ljubljano. Kot dečak je bil Tomšič tu v Ljubljani tako živ, in menda tudi brez potrebne navaje, da je uk zanemarjal in tako se je zgodilo, da učitelji njegovega naravnega bistrega uma niso spoznali in je slabo napredoval. To je bil povod, da ga je skrbni oče dal v Trst, potem v Celje, kjer se je in posebno potem v gornji gimnaziji v Novem mestu pod boljim navodstvom razvil ves njegov talent. Z odliko in kot prvak novomeško gimnazijo zapustivši šel je na vseučilišče v Gradec, kjer je zvršil pravoslovne študije in potem kot koncipient stopil v advokaturno pisarnico dr. Dominkuš v Mariboru l. 1867.

Poznana je ona doba, poznana je politika, ki so jo bili nekteri naši poslanci po priznanji dualizma počeli, misleči da bodo z oportunistvom dosegli, kar niso prej z odločnim tirjanjem. Večina glasov je bilo proti njim po Slovenskem in potreba političnega lista, ki bi stal na slovanskem federalističnem stališči in bi dramil dremajoče in fatalistično čakajoče, se je čutila povsod. Okolo 12 veljavnih štajerskih rodoljubov, na čelu narodni poslanci dr. Dominkuš, dr. Vošnjak, Lenček, Lipold, Ivan Žuža, in drugi so sklenili ustanoviti list. In tu je Tomšič po dolgem premisleku odvetniško pero zamenil za publicistično. Z ognjeno odločnostjo je takoj od početka segel v sredo; za stvar vnet, ni prizanašal nikomur. Naravno je, da se je proti listu

vzdignila zaradi tega huda opozicija, ki ga je z besedo in dejanjem hotela uničiti. V tem času je imel Tomšič težavno stanje. Na eni strani njegovo preverjenje, da se ne sme pustiti javno delo brez javne kontrole, da bila ta tudi ostra, imel je na drugi strani pomirljive može na vratu, ki so — gotovo iz rodoljubja — pričakovali, da se boče javna slovenska stvar tudi brez opozicije v domu na holje obrnila. Bilo je težko tu samostalnost ohraniti, ohranil jo je on in je imel kasneje zadostenje, da se je v domačem taboru zopet sloga vrnila, a sloga pod federalističnim praporom, pod zmago „Narodovih“ političnih misli, ter da mu je sam rajni dr. Toman v Mariboru priznal, da je škoda bila, ka porazum za to ceno ni prej došel.

A pustimo to stvar, naj razjasnijo poznejši zgodopisci to neugodno epizodo naše politične borbe, upajmo da je več treba ne bode. To pa znamo, da bodo morali priznati Tomšičevo politično poštenje vsakako in pred mnogimi drugimi. Še z večjo neustrašenostjo je Tomšič boj pričel proti našim občinim neprijateljem. Za časa Giskra-Herbstove vlade, ko ni bilo še porotnih sodnij, bile so na dnevnem redu tiskovne tožbe proti vsemu slovanskemu novinarstvu. Na Českem so bili oglobili novine za tisoče in tisoče forintov in pometali celo tropo urednikov v ječe. Nikakor ni bilo varno odločno pisati proti nepravilni vladi. Med slovenskimi listi je bil „Slov. Narod“ edini list, ki je tačas upal si dete po pravem imenu zvati. Državni pravnik na slovanskem Štajerskem, strašno slabo zmožen slo-

večidel pri drugem poslu, da namreč ubozim kmetom živino iz hlevov goni za zastane davke. Kdor more pomagati, naj pomaga, da dobimo tu ali v Kozini žandarstvo postajo. Če moramo plačevati krvavo zaslužene davke, naj vendar vlada za našo varnost skrbi. —

Politični razgled.

V državnem zboru je poročal včeraj predsednik o odgovoru cesarjevemu na adresu in včeraj se je odločilo ali se prestopi na dnevni red in obravnava o budgetu, kako in kaj o tem pri sklepu lista še nismo imeli nikakoršnega poročila.

„N. fr. Presse“ britko toži, ka so ustavoverci zgubili pogum, da jih je ministerstvo zvodilo na leđ in da bo čez leto zboroval državni zbor, ki bo slavil ministerstvo Hohenwarthovo kot rešitelja države. V razvijanju konsekvencij, ki utegnejo nastopiti pravi dalje, da bo v Avstriji česka deklaracija zasedla mesto ustave in deželni zbori mesto državnega zbora. In to vse zbog tega, ker morajo miroljubivi Nemci odjenjati mesto nemirnežev, ker nimajo nazoči pravic ampak nenazoči, ne večina ampak manjina. Mi (Nemci) imamo taktiko, ki ne more biti velikodušnejša in kakoršno bi nedorasli otroci zadel. Drugod se to imenuje samomor a pri nas lojalnost. Teško je ne pisati satire. S tacim „Galgenhumor“-om zdihuje ta list ko vidi, da narašča federalistična ideja.

Iz Hrvaškega zabilježimo dve zmagi narodne stranke. V Vočinskem okraji je voljen Magenheim v Virovitiški okolici pa Kviring.

V nemškem državnem zboru še ni poravnani spor. Bismark je namreč tako brezoziren, da celo njegovi najboljši prijatelji odpadajo. Nikomu ničesa ne naznani; potem pa zahteva da naj zbor že gotove sklepe ovrže itd. To kompromituje parlament in ga dela nemogočega. Ko cesarski dar Bismarku se je bajž odločila lauenburška doména, vredna en milijon tolarjev, po drugi verziji pa dobi Bismark doméno Schwarzenburg in naslov „Herzog von Lauenburg.“

Angleški časniki so jako nevojni na Belgijo, ker ubežnim pariškim upornikom ni dovolila pribežališča. V tem smislu se snujejo meetingi delavcev.

Na francoskem se vrača reden stan, Pariz je popolnem miren, ženske in otroci se že vračajo, možakom je vhod še prepovedan. Minister Picard je odstopil, njegovo mesto je prevzel Victor Lefranc. Rochefort je obsojen na smrt. Razglas Mac Mahon-a do-

voljuje gledališke predstave na posebno prošnjo. Z drugim razglasom se prepoveduje prodajanje časnikov po ulicah pariških.

Spor med Turčijo in Egiptom še ni poravnani, kajti turška vahtevanja so jako trda, Anglija, Italija in Avstrija hoté posredovati. —

Razne stvari.

* (Neimenovana domorodkinja.) Iz Ljubljane je prišel zadnjega majnika nalašč poslani sel v Maribor, da je na Tomšičev grob položil krasen venec s trobojnimi trakovi in napisom: „Najvernejšemu sinu Slovenije, rajnemu g. Antonu Tomšiču posvetuje tužna domorodkinja.“ — Sel je imel zaukaz, da ne sme nikomur povedati od kod in kdo, poznal ga pa nihče ni.

* (Uradniška spovednica.) Iz Kamnika se nam poroča o ondodnih uradnikih: C. k. okrajno glavarstvo: Okrajni glavar Klančič govori jezik kakoršnega kmetje na hrvaški meji, slovenski pisati ne zna družega, nego svoj priimek; komisar Fischer govori kranjsko „špraho“, pisati ne zna; tajnik Troha ravno tako; pisar Apannik za spoznanje bolje. C. k. okrajna sodnija: Elsner lomi za silo kranjski, slovenski pisati ne zna nič; pristav Valenta ravno tako; pristav Pleško govori in piše dobro slovenski, a pisarju Horvatu ni po volji v tem jeziku pisariti, ker mu, kakor sam pravi, nemško pismo hitreje po papirji drkne; kancelist Perhauz, rojen Krašovec, trdi ka je francoske krvi ter se zaradi tega po nam neznanem pravilu „Prhu“ imenuje, kranjsko špraho lomi — in v občé spoštovani Krištofovi hiši stole i. t. d.; kancelist Klemenčič, govori, bo s časom tudi pisal slovenski. Vodja zemljiščnih knjig Tertschek govori kranjsko špraho, je zagrizen nemškutar, dasiravno je po izidu zadnjih volitev trdil kmetom nasproti: „Sedaj smo pa vendar mi Slovenci zmagali!“ Pisar Kreč ne zna slovenski. C. k. davkarija: Davkar Furlan, zagrizen nemškutar, govori le v največi sili kranjsko špraho; davkarski poročevalec Kavšek „siv“ nemškutar; preglednik Lilleg, oče v „Gemeindezeitung“ 4. maja t. l. omenjenih belih vran, je tako strastno zagrizen nemškutar, da še „kave“ neče piti, ampak „kofé“; oficijal Rottar govori kranjsko špraho; vajenec Kapelj govori in piše slovenski. Sicer se pa davkarija ne odlikuje posebno priljudnostjo, zlasti davkar Furlan je jako osoren, surov proti davek plačujočim.

* (Prerava) na Moravskem dobi vsled cesar-

skega dovoljenja štirirazredno realno gimnazijo s slovenskim kot učnim jezikom. A pri nas?

* (Janežičeva svečanost) je bila pri najlepšem vremenu in sijajna. V cerkvi sv. Ruperta in pri blagoslavljanju spominka se je udeležilo nad 1000 oseb. Beseda zvečer je bila dobro obiskana, združila je vse častitelje nepozabljivega buditelja našega naroda. — Tako se brzojavlja v „Zukunft“, nam pa niti ne piše.

* (Matica slovenska) ravnokar razpošilja zemljevide Azije, severne in južne Amerike.

* (Beseda.) Rojanska čitalnica napravi 8. t. m. besedo z deklamacijami, petjem in igro: „Dobro jutro.“ Uljudno vabimo ude, neudom pošljemo posebna povabila.

Odbor.

* (K statistiki loterije.) V magjarskem listu „Ellenör“ pripoveduje neki mestnjani, da je od l. 1849 do 1870 vsaki teden na številke 24, 72 in 56 stavil 20 krajcarjev, a da je še le preteklo leto zadel ambo. Ta amba, s katero je zadel 3 gld. 93 kr., ga je tedaj stala 218 gld. 40 kr.

† (Blazij Kozen) rojen na Ponkvi na Štajarskem, marsikomu izmed naših bralcev znan kot bivši gimnazijalni profesor v Ljubljani, Gorici, zadnji čas pa v Olomucu je te dni na Dunaji umrl.

Izviren telegram „Slov. Narodu.“

Iz Dunaja.

Dunajski Slovenci srčno milujejo zgubo značajnega moža, svobodoljubega politikarja, najčistejega rodoljuba. Večni mu spomin!

Poziv.

G. Anton Tomšič je umrl! Kako neizmerna zguba je njegova smrt slovenskemu narodu, ni treba razlagati tistim, ki so le nekaj zasledovali v zadnjih letih slovensko politiko. Kaj pa je bil ranji svojim znancem in prijateljem, čutiti le more, kdor je bil v ožji zvezi z njim in vsakdo ki ga je poznal, mora priznati, da se tako blagih, nesebičnih značajev le malo rodi.

Iz čiste ljubezni do svojega naroda se je odpoval sijajni prihodnosti, ki mu je bila sigurna po najodličnejih duševnih zmožnostih, ter se žrtvoval nehvaležni slovenski žurnalistiki, in storil je na tem polji, kar do zdaj še nobeden Slovenec ni dosegel. Slovenski narod mu mora biti vedno hvaležen.

Ta sveta dolžnost hvaležnosti pa zahteva, da se

venščine, se je brž na delo pripravljaj, a prijel je stoprv, ko mu je od zgoraj nálog prišel. Članek „tjučeva peta“ je bil prvi inkrimiran in predno je prišlo do končne obravnave, imel je Tomšič prvo preiskavanje še zaradi 3 drugih reči (ktere pa je sodišče po izpadu prve tožbe opustilo). Svojemu zagovoru, v katerem je s čudovito bistroumnostjo, z bodljivim dovtipom in sarkazmom državnega pravnika in njegovo razloge pobijati znal, in s katerim je sodnikom imponiral, imel se je zahvaliti, da je v prvi instanci bil nekrivega spoznan. Ko so bile kmalu potem porotne sodnije uvedene, poskušalo se je od državne vlasti s temi list ob kavicjo in vrednika spraviti. Na enkrat so bili trije ostro pisani članki obtoženi (eden „Slovenci galgenvögel“, celo na izrečni nalog vojnega ministerstva, kteremu ga je bil neki slovenski „Jozefinec“ na nemško prestavil.) Bilo je to ob času, ko vse nemško novinarstvo ni imelo (zaradi slučajne politične suše) družega posla, nego zaradi janjško-velškega tepeža Slovence grditi in psovati in je zopet „Narod“ moral odločno odgovarjati.

Tomšič je iz dobrih virov tačas doznal, da so vladni ljudje nameravali list in njega s pravedni zasuti, ako prve tri pred porotniki za državnega pravnika „dobro“ iztekó. Imeli so namreč še 13 člankov in dopisov rudeče začrtanih za reservo. Torej nikakor ni bila šala, sosebno ker je bil ves zavod porot v Celji čisto nov, in so pri državnem pravništvu računali na „lojalnost“ politično menj izkušenih in izobraženih porotnikov.

Zopet tu se je v zagovoru pokazal Tomšičev talent, s katerim je dasi je moral gibati se v tesnih mejah, ktere mu je zakon in sodnijski predsednik stavil, zagovarjaje se ne samo o nepravilnosti tožbe porotnike prepričal, temuč jih tako za sebe in svoje nazore navdušil, da jim razprava ni bila samo sodišče nego — politična šola. Dobro ga je kritikoval kmet, ki je bil kot poslušalec nazoč in je njegov govor primerjal z govorom državnega pravnika: „ta, ki naše pravice zagovarja (Tomšič) je govoril, kakor da bi pipo pri sodu odprl in bi čisto olje teklo, pa tako dolgo dokler ni sam nalašč zaprl. Oni z zlatim krogelnom (državni pravnik) pak je govoril kakor bi stare dile trgal.“

On je imel dar, da je hitro stvar razsodil, in v trenutku imel pravi izraz za svojo misel; v hipu, v dani priliki je zablisknil izvrsten dovtip, ter je na sprotnika razorožil nepričakovano zasakuen napad na oni strani, kjer se je odkril. Zato je bil on ustvarjen za parlament gotovo še bolj nego za pero, in to, da nam je prej umrl, je v tem večja škoda za domovino, ker za istino temeljitih in ravno tako energičnih zagovornikov v zborih nemamo v izobilji.

Na časopis „Slov. Narod“ je bil z neko literarno-očetovsko ljubeznijo navezan. Koliko križev in težav zaradi notranjih homatij je imel z njim, ni zdaj za javnost. Ponos njegov je bil, da je vsaka številka uredniško vselej ob določenem dnevu gotova bila. Zato je včas (za prvega časa) moral do 1 celo do 4 popolnoči revizije čakati. In ko je od znotraj in od zunaj

listu protila smrt, rekel mi je večkrat: „samo toliko časa bi rad živel, da bi „Slov. Narod“ dalje izhajal nego „Naprej“ in „Slovenec“. —“ In to je dočakal, dočakal tudi da je list trden postal in da se mu smrti ni več bati.

Dolgo živeti — to sam ni upal. Njegovo telesno zdravje ni nikdar trdno bilo. Bil je prej zaradi plučne sušice dvakrat ne smrtni postelji, tako da so zdravniki obupali bili, da ozdravi. Vendar je bil bolezen premagal, ali nasledkov ne popolnoma, ker poslednji nasledek razrušenega telesnega zdravja je njegova prav za prav prezgodnja smrt.

Njegovo delovanje v „Narodu“ je bralcem znano. Njegovi spisi so bili lahko izpoznati. Odlikovali so se s krepkim jezikom, redko duhovitostjo, in s tem da je vselej, tudi v najvažnejših obračajih političnega položaja znal zadeti pravo javno mnenje Slovencev.

Štiri leta je njegov duh s pisano besedo, z na stotino s tiskom pomnoženo besedo budil rojake na delo, na brambo, na boj za pravo, veselil se ako je videl, da tu ali tam beseda ni pala na skalo, žalostil kjer je videl, da je bil govornik v puščavi! Ni zastoj živel! Genius našega naroda in Slovanstva ga bode zapisal v knjigo spomenico med zaslužne možje. Narod pa, za kterega blagor je njegovo srce gorelo, kteremu je njegovo delo posvečeno bilo, kteri mu za časa njegovega življenja njegovo ljubezen ni povrniti mogel, naj daje njegovemu imenu: večni spomin! J—č.

mu postavi spominek, dostojen njegovim neprecenljivim zaslugam, da se tako svetu pokaže, ka tudi Slovenci vedó spoštovati spomin za blagor naroda zaslužnih so-rodnjakov.

Iz tih razlogov se je ustanovil tukaj podpisani odbor, ki si je stavil nalogo, da postavi rajnemu gosp. Antonu Tomšiču na njegovem grobu naroden spominek. Ta odbor se obrne do slov. naroda, posebno pa do znancev in prijateljev rajnega, da sami po svojej zmo-žnosti dadó in nabirajo doneske za spominek, ki bude našemu narodu v čast.

Doneski, ki se bodo pobotali v „Slov. Narodu“, naj se pošiljajo enemu podpisanih odbornikov.

V Mariboru, dne 1. rožnika 1871.

Dr. Karol Koceli, prvomestnik odbora. Ivan Železnikar, denarničar. Alojzij Gregorič, zapisnikar. Prof. Janko Pajk. Franc Rapoc.

Za Tomšičev spominek :

Gosp.	dr. Valentin Zarnik	5	gld.	—	kr.
"	dr. Karol Koceli	5	"	—	"
"	Ivan Železnikar	5	"	—	"
"	Franjo Rapoc	5	"	—	"
"	dr. Ferdinand Dominkuš	20	"	—	"
"	Franjo Skaza	10	"	—	"
"	Alojzij Gregorič	5	"	—	"
"	Hugo W. Tanšič	10	"	—	"
"	Josip Servec	2	"	—	"
"	dr. Josip Vošnjak	5	"	—	"
"	dr. Franjo Raš	7	"	—	"
"	Friderik Babnik	5	"	—	"
"	dr. Janko Servec	5	"	—	"
"	dr. Jernej Glančnik	5	"	—	"
"	Franjo Robič	5	"	—	"
"	Franjo Lipold	2	"	—	"
Skup		101	gld.	—	kr.

Dunajska borsa 2. junija.

Enotni drž. dolg v bankovcih	59	fl	30	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	69	"	10	"
Kreditne akcije	280	"	—	"
London	124	"	85	"
Srebro	122	"	75	"
Napol.	9	"	91	"

Dr. Maksimilijan Samec,

zdravnik v Kamniku,

stanuje v gostilnici pri Krištofu v prvem nad-
stropji.

(1)

!! Kranjskim zidarjem !!

Viljem Treo,

stavbeni mojster v Ljubljani na kapucinskem pred-
mestji, hišna št. 82,

jemlje pridne, delavne in marljive zidarje, posebno
Gorenjce, za prav dobro plačo in dalja časa v delo.

Plača se ravna po storjenem delu, delo čez uro
pa se plačuje posebno dobro in po povišani ceni tako,
da si priden in delaven zidar zasluži po 1½ do 2 gld.
na dan. (1)

Ponudite sreči roko!

250,000.

kot najviši dobitek ponuja najnovejše veliko žre-
banje, katero je visoka vlada privolila in
garantirala.

Potegnili se bodo samo dobitki in sicer po gotovem
črtežu se bo v malih mesecih pri 7kratnem žrebanji
24900 dobitkov gotovo določilo, med temi so glavni
dobitki po M. Crt. 250.000, 150.000, 100.000, 50.000,
40.000, 30.000, 25.000, 20.000, 15.000, 12.000,
10.000, 8000, 6000, 5000, 3000 10krat 2000,
156krat 1000, 206krat 500, 11.600krat 110 itd.

Prihodnje dobitno žrebanje te velike od države
garantirane denarne igre je uradno določeno in se
bo vršilo

že 21. junija 1871

in zanj velja

- 1 cela izvirna državna srečka le f. 4.
- 1 pol " " " " f. 2.
- 1 četrt " " " " f. 1.

ako se ta svota dpošlje v avstrijskih bankovcih.

Vsa naročila se takoj izvrše z največo skrbnostjo,
in dobi vsakdo od nas izvirne državne srečke sam v roke.

Naročilom se petrebni uradni črteži gratis pridate
in po vsakem žrebanji pošljemo svojim deležnikom brez
naročila uradne liste.

Dobitki se pošteno plačajo pod državno garan-
cijo, in se ali neposredno pošiljajo ali po želji deležni-
kov izvršujejo po naših zvezah v vseh večih mestih Av-
strije.

Naš debit je zmerom srečen in smo nedavno imeli
med drugimi bistvenimi dobitki 3krat prvi glavni do-
bitek pri treh igrah vsled oficijelnih dokazov in smo jih
našim deležnikom sami plačali.

Seveda se sme pri tako solidnem početju pov-
sod gotovo računati na živo udeleževanje, torej naj se že
zarad bližnjega žrebanja vsa naročila brž ko brž
pošljejo na

S. Steindecker & Comp.,

bankina in menjiška kupčija v **Hamburgu**.
Kupujejo in prodajajo se vsakojake državne obligacije,
železniške akcije in posojilne srečke.

Da bi se nihče ne mogel motiti, izrečno
pristavljamo, da ne bo nobenega enacega od dr-
žave res garantiranega žrebanja pred zgorej uradno
po črtežu odločenem žrebnem obroku, in da mo-
remo vsem tirjatvam kolikor mogoče ustreči, naj
se izvolijo naročila na naše izvirne drž. srečke brž
ko brž neposredno nam poslati. D. O. (2)

Rothschild & Comp.

Opernring, 21

Dunaj.

Nove najugodniše

igralne družbe

z dobitki od

gold. 300.000, 250.000, 220.000,
200.000, 150.000, 140.000, 100.000,
70.000, 50.000, 25.000 itd.

na 20 c. k. avstrijskih srečk od l. 1864,

Kolekovan svôtin list velja gld. 8 kot prva svôta ;

na 20 kralj. ogerskih državnih srečk,

Kolekovan svôtin list velja gld. 6 kot prva svôta ;

na 20 ces. turških srečk,

Kolekovan svôtin list velja gld. 6 kot prva svôta ;

na 40 vojvod. Braunschweig-skih srečk,

Kolekovan svôtin list velja gld. 5 kot prva svôta ;

Za vse srečkanje veljaven

20^{ti} delež na državne srečke od l. 1864

po 8 gld. eden — 9 po g. d. 70 — 20 po gld. 150.

20^{ti} delež na kraljevske ogerske srečke

po 7 gld. eden — 6 po gld. 40 — 20 po gld. 130.

20^{ti} delež na pet'ne srečk od leta 1839

po gld. 10 eden — 10 po gld. 95 — 20 po gld. 185

Promesse za vsako srečkanje.

Naročila za c. k. borso

se proti gotovini ali primernemu naznanilu kar nar
nar boljše izvršujejo.

**Kupovanje in prodaja državnih pa-
pirov, srečk, bankinih, železniških
in obrtnijskih delnic.**

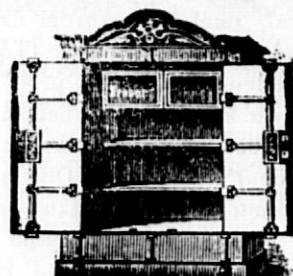
Načrti, pregledi in listine srečkanja zastoj.

Rothschild & Comp.

na Dunaji. Postgasse 14.

(9)

Pri razstavi v Gradcu 1870. I. s zlato svetinjo nadarjena.

Prva štajarska c. kr. priv. tovarna (fabrika) ognja in vloma varnih

blagajnic (kas) za denar in pisma, miz za pisanje

Vincencij-a Kanduth-a v Gradcu,

tovarna: Beethovenstrasse 21,

priporoča svoje iz najboljšega štajarskega blaga, s ključavnicami po posebnih patentih, in najsolidneje dovršene izdelke, za
ktere je porok, po jako nižjani ceni.

Proti primernemu vplačilu na olajšanje p. n. občinstva tudi plačila na svôte.

Izključljiva prodaja pri

Anton Körösi,

železninar, Griesgasse Nr. 10, v Gradcu.

(8)